

**ПРОЕКТНО-ОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДВИЩЕННЯМ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДПРАЦІВНИКІВ В МІСЦЕВОМУ
САМОВРЯДУВАННІ**

Бурцева Л. В.

навчально-методичний центр
районного відділу освіти,
завідувач

Матеріал статті висвітлює основні аспекти управління безперервною освітою в умовах інноваційних змін, розкриває теоретичні та методичні аспекти безперервної освіти педагогічних працівників, визначає основні вимоги до сучасного управління навчальними закладами, пропонує методичним службам для використання в роботі модель управління безперервною освітою педагогічних працівників

Ключові слова: безперервна освіта, іновації, педагогічний працівник, методична служба, модель управління.

Материал статьи освещает основные аспекты управления непрерывным образованием в условиях инновационных изменений, раскрывает теоретические и методические аспекты непрерывного образования педагогических работников, определяет основные требования к современному управлению учебными заведениями, предлагает методическим службам для использования в работе модель управления непрерывным образованием педагогических работников.

Ключевые слова: непрерывное образование, инновации, педагогический работник, методическая служба, модель управления.

The article covers the main aspects of the management of continuing education in the conditions of innovative changes, reveals the theoretical and methodological aspects of continuing education for teachers, defines the basic requirements for the modern management of educational institutions, offers methodical services for use in the management model of continuous education of pedagogical workers

Keywords: continuous education, innovations. pedagogical worker, methodical service management model.

Актуальність дослідження. Якість освіти мешканців територіальної громади залежить від інноваційного потенціалу педпрацівників, які працюють в навчальних закладах, що управляються органами місцевого самоврядування. Через діяльність органів освіти місцевого самоврядування реалізується державна освітня політика в районах та містах.

Модернізація освіти (шкільної в т.ч.) на засадах гуманістично - інноваційної парадигми об'єднує в інноваційний рух оновлення традицій, здобутки державних реформ, інноваційні ідеї та досвід сучасних педагогів-практиків. Вона вимагає від педагогів знань та тенденцій інноваційних змін в суспільстві та системі сучасної освіти, відмінностей традиційної, розвивальної та особистісно орієнтованої систем освіти; розуміння суті педагогічних технологій, знання інтерактивних форм та методів навчання і виховання, критеріїв технологічності; оволодіння технологіями проектування, діагностування, створення оптимальної авторської методичної системи; розвинутих дидактичних рефлексивних, діагностичних умінь; уміння аналізувати й оцінювати свій індивідуальний стиль. Це потребує закономірних змін у системі післядипломної педагогічної освіти.

Розробка моделі управління безперервною освітою педпрацівників в умовах інноваційних змін, спрямованої на комплексне забезпечення процесу здобуття знань як способу життя, виховання постійного прагнення до засвоєння нових знань, формування таких особистих якостей, які допомагають кожному у процесі навчання або самонавчання самостійно вибудувати траєкторію свого професійного інтелектуального розвитку протягом усього життя.

Аналіз основних досліджень. Останнім часом проблема формування інноваційного потенціалу вчителя знайшла широке обговорення. До неї зверталися науковці Ю. Галатюк, В. Сластьонін, Н. Савчук, Н. Василенко, Н. Ільїна, В. Химинець та інші. Термін «інноваційний потенціал» у науково-педагогічній літературі розглядається як «сукупність соціокультурних і творчих характеристик особистості педагога, яка виявляє готовність удосконалювати

педагогічну діяльність, наявність внутрішніх засобів та методів, здатних забезпечувати цю готовність» [3].

Інноваційний потенціал педагога визначається творчою здатністю генерувати нові ідеї, високим культурно-естетичним рівнем, відкритістю особистості педагога до нового, розумінням і сприйняттям нових ідей, думок, напрямів, течій [4, с.37].

Мета статті полягає у визначенні та обґрунтуванні необхідності створення умов для побудови нової методології та практики освіти дорослих, яка сприяє орієнтації до творчого розвитку учителя впродовж життя, стимулює професійно особистісне вдосконалення в інформаційному суспільстві, є *запорукою підготовки конкурентоспроможного педагога на ринку освітніх послуг.*

Виклад основного матеріалу. Сучасні умови, нормативні документи у сфері освіти висувають нові вимоги до якості освіти, до підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Це викликає перед навчально-методичним центром завдання, вирішення яких передбачає зміну змісту, засобів, способів організації управління цим процесом на всіх рівнях.

Проблема, над якою працює відділ освіти Ленінської районної у місті Донецьку ради – *«Модернізація управлінської діяльності відділу освіти та його структурних підрозділів»*. Важливим є планування роботи з педагогічними працівниками району щодо їх професійного зростання, підвищення компетентності, які мають бути системними і постійними – безперервними [10, с. 187].

Безперервність освіти реалізується шляхом:

- забезпечення наступності змісту та координації навчально-виховної діяльності на різних ступенях освіти, що функціонують як продовження попередніх і передбачають підготовку громадян для можливого переходу на наступні ступені;

- формування потреби та здатності особистості до самоосвіти;

- формування та розвитку навчальних науково-виробничних комплексів ступеневої підготовки кадрів;
- запровадження та розвитку дистанційної освіти;
- організація навчання відповідно до потреб особистості та ринку праці на базі професійно-технічних та вищих навчальних закладів післядипломної освіти, а також використання інших форм роботи;
- забезпечення зв'язку між загальною середньою, професійно-технічною та вищою та післядипломною освітою.

Організація методичної роботи в райони як системи здійснюється через цілеспрямовані взаємопов'язані заходи (дії) щодо створення системи роботи з педагогічними працівниками та забезпечення її функціонування на високому рівні. З цією метою навчально-методичним центром району було запроваджено проект *«Модель управління безперервною освітою в умовах інноваційних змін»*.

Теоретичним підґрунтям проекту стала андрогогічна модель навчання дорослих Курта Левіна і Девіза Колба [7, с. 26-28]. Загальновідоме ствердження К.Д. Ушинського про те, що вчитель як спеціаліст існує доти, доки сам вчиться. Результативна педагогічна діяльність неможлива без постійного оновлення і збагачення наукових та психолого-педагогічних знань.

Мета проекту *«Модель управління безперервною освітою в умовах інноваційних змін»* - створення дієвої моделі неперервної освіти педагогічних працівників в умовах інноваційних змін, забезпечення умов для професійного розвитку кожного педагога за рахунок змін структури методичної роботи, методичного супроводу впровадження сучасних освітніх технологій.

Завдання проекту:

1. Аналіз діючої системи методичної роботи, визначення проблем, пошук шляхів їх розв'язання.
2. Залучення педагогів до розв'язання актуальних завдань проекту.
3. Розробка механізмів взаємодії суб'єктів освіти.
4. Розробка моделі безперервної освіти педагогічних працівників в сучасних умовах.

Проект було реалізовано в методичну діяльність загальноосвітніх шкіл району протягом 2013 року.

При методичній службі району створені творчі та динамічні групи з питань опрацювання та впровадження інноваційних технологій, педагогічних інновацій. Завданням служби є ознайомлення та з'ясування на рівні Навчально-методичного центру (НМЦ), навчальних закладів району, творчих, динамічних груп, з матеріалами творчих робіт, анкетування, діагностики, інформаційними матеріалами, узагальненими матеріалами щодо вивчення та впровадження передового педагогічного досвіду, що дозволяє бачити різні аспекти науково-методичної роботи.

Відділ освіти Ленінського району забезпечує безперервну освіту педагогів через єдність курсової, міжкурсової та самоосвітньої діяльності, розвиток навичок управління навчальними закладами та стимулювання розвитку творчого потенціалу вчителів. Педагогічні працівники та керівники закладів освіти Ленінського району проходять курси підвищення кваліфікації на базі обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кафедр Донецького національного університету, Відкритого університету інноваційної педагогіки.

Методична служба району надає перевагу використанню інтерактивних технологій у навчанні педагогічних кадрів. Найбільш затребуваними є майстер-класи, творчі майстерні, лабораторії, тренінги. Зростає активність педагогів під час роботи у творчих і динамічних групах, проектних командах. Організована робота районної «Школи молодого вчителя», в рамках якої проводяться уроки-практикуми, «круглі столи», практико-орієнтовані семінари.

Ці форми роботи забезпечують безперервну освіту керівних і педагогічних кадрів на демократичних компетентнісних засадах.

Результат - більш 85% вчителів району володіють інноваційними інформаційно-комп'ютерними педагогічними технологіями.

Новими завданнями для навчально-методичного центру в умовах інноваційних змін стали: неперервне зростання фахової майстерності

педпрацівників; забезпечення методичного супроводу неперервної освіти, вивчення нормативної бази; активізація самовдосконалення педагогічних працівників у між курсовий період; узагальнення, апробація та поширення перспективного педагогічного опиту.

У цьому напрямку НМЦ було визначено основні завдання в роботі:

- створення умов для розвитку особистості вчителя;
- оновлення освітнього простору;
- вияв і розвиток загальних, професійних і педагогічних здібностей працівників;
- пропаганда і впровадження надбань науки, передового педагогічного досвіду, інноваційних технологій;
- відпрацювання вміння щодо використання надбань науки, передового педагогічного досвіду, інноваційних технологій.

Методистами НМЦ висвітлені шляхи розв'язання завдань:

- вивчення рівня професійної підготовки педагогічних кадрів;
- вивчення професійних потреб педагогічних кадрів;
- врахування проблеми, над якою працює вчитель, класний керівник;
- врахування методики проведення самостійної роботи.

Змістом безперервної педагогічної освіти являються впровадження нових технологій навчання і виховання, діагностики розвитку особистості учня й педагога, розповсюдження передового педагогічного досвіду, дослідження проблем інноваційних змін.

Навчально-методичний центр району надає перевагу використанню інтерактивних технологій у навчанні педагогічних кадрів. Найбільш затребуваними є майстер-класи, творчі майстерні, лабораторії, тренінги. Зростає активність педагогів під час роботи у творчих і динамічних групах, проектних командах. Ці форми роботи забезпечують неперервну освіту керівних і педагогічних кадрів на демократичних компетентнісних засадах.

Навчання протягом всього життя надають можливість вдосконалювати професійні якості та компетенції педагогічних працівників, самостійну,

самоосвітню, індивідуально-творчу діяльність, всебічно розвивати особистість, систематично збагачувати знання та уміння, прагнути до самовдосконалення, самореалізації в процесі роботи, підвищення інтелектуального потенціалу[10, с.132].

Серед нестандартних форм методичної роботи в міжкурсовий період широко використовуються: творчий звіт, захист «Портфоліо успіху», педагогічні гостини, естафета вчительських здивувань, майстер-клас із досвіду роботи, ділова гра, методичний бенефіс, фестиваль педагогічної творчості, захист кейса самоосвітньої роботи.

Серед навчальних закладів району, які використовують інноваційні технології, Донецька спеціалізована школа з поглибленим вивченням окремих предметів № 33, Донецька спеціалізована школа з поглибленим вивченням окремих предметів № 37, Донецька загальноосвітня школа I-III ступенів № 45, Донецька загальноосвітня школа I-III ступенів № 44, Донецька загальноосвітня школа I-III ступенів № 26, навчально-виховний комплекс «Гармонія».

Для педагогічного колективу безперервна освіта являється привабливою тим, що підвищує інтерес педагогів до розвитку професійної компетентності, що у свою чергу допомагає у роботі з дітьми щодо питань навчання і виховання (57%); цікавістю створити щось своє, незвичайне, краще ніж було (89%); у нововведеннях повніше реалізуєш свій досвід, сили та здібності (50%).

В результатах анкетування було виявлено, що для 84,3% вчителів пріоритетним у досягненні професійних цілей є безперервна освіта.

Також для вчителів ДЗОШ № 26 пріоритетним у досягненні професійних цілей є професійний саморозвиток.

Але також з'ясовано головні причини гальмування впровадження нових педагогічних ідей, а саме: слабке фінансування інноваційного руху, слабкий зв'язок науки і практики та нестача часу й сил для створення й застосування педагогічних нововведень; також виникнення ідей, які важко реалізувати, немає компенсації за новаторські зусилля.

Висновок. Приоритетним напрямком діяльності навчально-методичного центру Ленінського району м. Донецька є робота щодо безперервного підвищення кваліфікації педагогічних кадрів та розвиток і вдосконалення їх професійної компетентності в умовах інноваційних змін.

Модернізація і реформування системи післядипломної педагогічної освіти на основі європейського досвіду створює умови для побудови нової методології та практики освіти дорослих, сприяє орієнтації на творчий розвиток учителя впродовж життя, стимулює професійно особистісне вдосконалення в інформаційному суспільстві, є запорукою підготовки конкурентоспроможного педагога на ринку освітніх послуг щодо якості професійної підготовки і якості особистості, яка володіє арсеналом інформаційних технологій нарівні світових стандартів, здатна до соціальної і професійної мобільності, зміни компонентів педагогічної системи (змісту, методів навчання, освітніх технологій, системи відношень).

Навчання протягом всього життя надають можливість вдосконалювати професійні якості та компетенції педагогічних працівників, самостійну, самоосвітню, індивідуально-творчу діяльність, всебічно розвивати особистість, систематично збагачувати знання та уміння, прагнути до самовдосконалення, самореалізації в процесі роботи, підвищення інтелектуального потенціалу.

Нова модель управління освітою характеризується відкритістю та демократичністю. Вона сприяє прийняттю правильних управлінських рішень, змінює навантаження, функції, стиль навчально-методичного центра в управлінні освітою району.

Література

1. Закон України «Про освіту» від 23 травня 1991 р. №1060-XII (Бібліотека офіційних видань)
2. Закон України «Про загальну середню освіту» від 13 травня 1999 р. № 651-XIV (Бібліотека офіційних видань)

3. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про районний (міський) методичний кабінет (центр)» від 08.12.2008 № 1119 (Бібліотека офіційних видань)

4. Білик, Н. І. Модульна технологія навчання та її варіації як прогресивні педагогічні технології / Н. І. Білик // Удосконалення педагогічної майстерності в умовах особистісно зорієнтованої освіти: модульний посібник / Автори-упорядники : П. І. Матвієнко, Н. І. Білик, О. О. Новак. – Полтава: ПОШПО, 2006. – 63 с.

5. Даниленко, Л. І. Проект моделі інноваційної системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників із застосуванням кредитно- модульної форми організації навчання/ Л. І. Даниленко // Доповідь на Всеукраїнському круглому столі, проведеному в рамках Проекту Світового Банку і МОН України. – Луганськ, 2008. – 4-5 грудня. – Режим доступу [URL:http://209.85.129.132/custom?q](http://209.85.129.132/custom?q)

6. Зіньковський, Ю. Збереження інженерної кваліфікації–ознака інноваційного суспільства/ Ю. Зіньковський, Г. Мірських – К.: Вища освіта України. – 2008. – № 2. – 84 с.

7. Клокар Н. Андрагогічна модель підвищення кваліфікації педагогів на засадах диференційованого підходу/ Н. Клокар– К.: Вища освіта України. – 2008. – № 2. – 28 с.

8. Набока, Л. Я. Культурологічний підхід до розвитку особистості педагога у системі післядипломної освіти розвитку / Л.Я.Набока – К.: Вища освіта України. – 2001. – № 1. – 60 с.

9. Сидоренко, В. Кредитно-модульна система підвищення кваліфікації як інноваційний шлях для забезпечення якісної неперервної освіти вчителя української мови та літератури/ В. Сидоренко // Інноваційні процеси у професійній підготовці педагогічних працівників та підвищення їх кваліфікації // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції у м. Донецьку, 16 квітня 2009 року. – Донецьк: Каштан, 2009. – 323 с.